

HVIDOVRE LOKALHISTORIE

AVEDØRE OG HVIDOVRE

Forstadsmuseet/Hvidovre Lokalhistoriske Selskab
37. årgang - Nr. 3 - 2019

Indhold

Formanden har ordet.....	3
Rebæk	4
Om Knud Gravesens forretning	14
Ondskabens øjne	18
Lokalhistorisk tillykke til konfirmanderne	22
Butikker i Hvidovre Syd - kortlægning	23
Har du haft benzin i blodet?.....	24
Nabobesøg i Brøndby Strand.....	29
Frelsens Hær – 100 år i Hvidovre	31
Besøg på Thorsbro Vandværks Museum	35
Rundtur i Avedøre Stationsby	37
Rundvisning på Risbjerg Kirkegård	38
Arrangementsoversigt	39
Bestyrelse og udvalg for Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.....	42
Fredagsmatiné – hvad er det?	44

Forstadsmuseet:

Alarmpladsen 1, Avedørelejren, 2650 Hvidovre
Tlf. 36490030
E-mail: forstadsmuseet@forstadsmuseet.dk
www.forstadsmuseet.dk

Redaktion:

Jørgen Snedled, Poul Sverrild (ansvarshavende)
E-mail: hlsredaktionen@gmail.com

Tryk:

Hellbrandt A/S
Trykt i **700** eksemplarer
ISSN: 1602-7051
ISSN: 2596-5808 (online)

Forsidebillede: Brandtomten Mellemtdigsvej 113 (Hvidovrevej 279), 1933. Bag skorsten ses M. Kristensens manufakturforretning, Mellemtdigsvej 148 (Hvidovrevej 342). Til højre for skorstenen ses en grøntforretning.- **Foto:** Forstadsmuseet.

Næste blad uddeles fra **18. nov. 2019 - deadline 11.10 2020**

Formanden har ordet

Af Anders Aalund

Det omfattende arbejde med HIF fodboldbilleder fra stålskabet på kontoret under tribunen på Hvidovre Stadion er fuldført!

5-6 gamle kæmper og frivillige fra Hvidovre Lokalhistoriske Selskab (HLS) har brugt virkelig megen energi på at udvælge og identificere hændelser og personer på de gamle fotos. 1067 blev det til, som nu alle kan findes og nydes på www.arkiv.dk

Arbejdet fortsætter. Nu gælder det det såkaldte ”Døde Arkiv” på Hvidovre Avis. Resultatet af dette arbejde vil også på et tidspunkt kunne findes på www.arkiv.dk

Også arbejdet med at finde frem til navne, adresser og indehavere på forretninger i Hvidovre fortsætter. Den næste etape drejer sig om den sydlige del af Hvidovrevej, Strandmarksvej etc. Den 17. september 2019 kl. 13 vil der være mulighed for at byde ind med erindringer, viden og meget gerne fotos og andet materiale. Arrangementet foregår i Lille Friheden. Der er allerede tilsagn fra den ”gamle” gruppe, men vi håber selvfølgelig på nye bidragydere. Det bliver spændende at komme i gang med arbejdet.

Selskabet ligger ikke på den lade side,

hvad arrangementer angår, og heldigvis er der stadig nogen, der melder sig under fanerne ved disse lejligheder, således at medlemstallet pt er på ca. 670 – og det har aldrig været højere.

Her må det være på sin plads at takke de frivillige for deres utrættelige arbejde med at skaffe nye medlemmer og styrker interessen for den lokale historie og styrke interessen for den lokale historie.

Bestyrelsen arbejder på at skifte bladformat, således at der gives større mulighed for redigere, så bladet fremstår så indbydende og professionelt som muligt. Det er ambitionen at første blad i 2020 udgives i det nye format.

Foreningen skal også have nyt logo, har bestyrelsen besluttet. Vi ønsker et logo, der fortæller om vores samhørighed med hele Hvidovre Kommune.

Der vil også ske ændringer i den måde, man tilmelder sig til vore arrangementer. Dette skyldes, at Forstadsmuseet ultimo oktober 2019 ikke har resurser til at varetage denne funktion. Helt præcist hvad der sker, vil du blive orienteret om, så snart vi har et system på plads.

Med ønsket om en god sommer
Anders Aalund

Rebæk

Af Poul Sverrild

Rebæk Sø 2019 - Foto: Forstads museet

Rebæk Sø og det grønne område omkring søen er for mange Hvidovreborgere blandt det kønneste, vi har, i kommunen. Den opfattelse har vi lokalt ikke været helt alene med, den blev delt af andre, som kunne se lokalitetens naturkvaliteter, og derfor blev området fredet kort efter Den anden Verdenskrig.

At lige netop Rebæk-området skulle være særlig dejligt ville bønderne i Hvidovre igennem historien nok ikke have skrevet under på. Det var dengang det fugtige hjørne i kommunen, og karakteren af stedet fremgår klart af navnet, første gang, det

dukker op.

I det store udskiftningskort fra 1779, som viste, hvordan Hvidovre-gårdenes jord skulle fordeles, dukker navnet Rebæk op for første gang i en bevaret kilde. "Rebeeks Enge" staves det, og engbetegnelsen fortæller historien om et vandlidende areal, som havde tilløb fra Brøndbyøster og afløb mod øst tværs over Hvidovre til Harrestrup Å.

I dag er det svært at forestille sig datidens ubebyggede landskab, hvor der ingen huse var – bortset fra de halvt hundrede huse i landsbyen.

Ligeså vanskeligt er det at forestille sig, hvor vådt, der var på markerne her før drænrøret i 1800-tallet blev indført i Danmark. Alle vandløb førte langt mere vand, og der var knap en mark uden et mosehul eller en fugtig plet.

En sø var der dengang ikke tale om, og bønderne i 1700-tallet havde hel-

ler ikke samme skønhedsideal, som vi har i dag. For dem hang nytteværdi og skønhed sammen, og sådan et fugtigt område, som godt nok gav saftigt grønt græs, var ikke at sammenligne med de højerebeliggende fede jorder, som sikrede Hvidovre-bønderne velstand i århundreder.

Rebeeks Agre blev til en del af

Kortudsnit -Fra Forstadmuseet

Banehus nr. 4 - Foto: Forstadsmuseet

blandt andre Holmegårdens jorder i 1779, hvorefter Holmegården selv blev flyttet ud fra Hvidovre landsby, hvor gården oprindeligt lå på østsiden af Hvidovregade som den næstnordligste gård. Holmegården kom nu til at ligge på hjørnet af de nuværende Hvidovrevej og Kløverprisvej. Her kan enkelte af gårdens senere bygninger endnu ses.

Historien om Holmegården er et spændende kapitel for sig selv og kan læses i Hans Chr. Thomsens bog "Omkring Holmegården" fra år 2000.

Rebeeks Enge blev i 1840'erne nabo til kongerigets første jernbane, og området blev direkte påvirket af

samfundsudviklingen, da jernbanen mellem København og Roskilde blev så stor en succes, at et spor nummer to skulle anlægges i 1872. Der skulle bruges store mængder jord og grus til den høje jernbandedæmning, så entreprenøren gravede engen ud, og dermed blev Rebæk Enge så småt til Rebæk Sø.

Fra den tid stammer også historien om, at der på bunden af søen står et tipvognstog. Det er en historie, som går igen i mange egne af Danmark, hvor der er udgravede søer. Specielt for Rebæk Sø er det, at der her yderligere er nogle heste, der spøger, men det er naturligvis ikke os alle, som kan mærke det!

I det lidt ensomt beliggende hjørne af Hvidovre, var der ikke meget bebyggelse. Det nærmeste hus var Banehus Nr. 4, der lå lige nord for jernbanedæmningen, og hvor der boede to jernbanearbejderfamilier. Huset er for længst revet ned.

Søen blev hurtigt hjemsted for et rigt dyreliv, og andejagten her var så god, at en lokal jæger fik lavet et maleri af søen til minde om prægtige andejagter. Om vinteren blev søen op gennem Det tyvende Århundrede til Hvidovres smukkeste skøjtebane, indtil skøjteløb blev forbudt efter, at en kommunal fejmaskine var gået gennem isen. Vi har også beretninger om badning i søen, men at det

ikke var ufarligt ses af, at søen også har været genstand for mindst to drukneulykker. Den ene, der mistede livet, var en ung mand fra slægten Bonavent, som havde virket på Åstrupgård øst for det nuværende Hvidovre Torv mindst siden begyndelsen af 1700-tallet.

Den anden var en 83-årig aldersrentemodtager fra København, der faldt i søen i 1950.

Mere festligt er det, at søen senere er blevet hjemsted for kommunens årlige Skt. Hansfest, hvor mange danske topnavne har fået mulighed for at underholde en tusindtallig skare af Hvidovreborgere. Men

Maleri 'til minde om andejagten' - Foto: Forstads museet

Nøgne ungdomsoprørere på scenen - Foto: Forstads museet

endnu vildere var det i begyndelsen af 1970'erne, da Hvidovres udgave af ungdomsoprøret, 'HIPS', i 1970-erne arrangerede en serie musikfestivaler her. I nogle timer forandredes den grønne idyl i udkanten af kommunen til et centralt sted for tidens voksende ungdomskultur. Det blev anslået, at omkring 15.000 mennesker besøgte den gratis festival hver af de første tre gange, den løb af stablen.¹

Men at det skulle blive muligt at afvikle festivaler og opleve naturskønhed på stedet, var lidt af et tilfælde, for det smukke område har konstant været truet af ønsker om at tjene penge på udstykning og bebyg-

gelse - og er det vel stadig.

Med hovedstaden Københavns eksplosive vækst fra 1870'erne kom omegnen under massivt pres af bebyggelse. Efter år 1900 blev det stadig mere klart, at det ville blive nødvendigt med reguleringer af arealanvendelse, hvis der skulle bevares natur. Det stod ikke mindst indlysende klart omkring 1920, hvor man kunne konstatere, at hele Øresundskysten var blevet bebygget, så der næsten ingen steder var adgang for de nu hundredtusinder af byboere.

Men registrerings- og planlægningsarbejdet kom først for alvor i gang sidst i 1920'erne, og da handlede det

1) *SF-Dagbladet minavisen*, 15.8.1974

især om at redde de ubebyggede naturområder i kommunerne nord for København. Der blev ikke mindst fredet store arealer i Lyngby og Søllerød. Efterfølgende bredte man interessen ud til hele den københavnske omegn.

Det første store planlægningsarbejde for Københavnsområdet var en trafikplan, der blev udarbejdet sidst i 1920'erne, og efterfølgende gik man i gang med de rekreative arealer. I 1936 udkom Københavnsegnens grønne Omraader, som pegede på mulighederne for at skabe sammen-

Et Udsnit af Rehbækparken, som Laurits Skov sammen med sine Tilhængere i Sogneraadet nægtede Hvidovre's Borgere.

Området omkring Rebæk Sø har kaldt på mange interessante bebyggelsesforslag. Blandt dem, der var tæt på realisering var dette, der fremkom i 1945, men faldt i sognerådet. Interessant er tidens tendens til at gøre steder i Hvidovre småborgerligt pænere ved at putte et ukorrekt 'h' ind i Re(h)bæk. Det samme ser man lidt senere i Breda(h)lsparken.

Var det Blidahparken i det eftertragtede Gentofte, der spøjte?

Foto: Forstadsmuseet

hæng i Hovedstadens grønne områder og udpegede særlige interesseområder. Blandt det, rapporten pegede på, var den mulige grønne forbindelse fra Damhusåen med den planlagte Vigerslevpark over resterne af Holmegårdens endnu bevarede romantiske have fra 1790'erne til Rebæk Sø og de grønne arealer vest for søen, som rakte over til Brøndbyøster landsby, hvis helt særlige kulturhistoriske kvaliteter var udpeget. Her mødte den lille grønne kile så Vestvolden, som allerede da var udpeget til rekreativt område.

Men det gik denne plan, som det gik det samtidige forslag om at frede det dengang næsten urørte Avedøre Holme, - og det var som bekendt ikke noget, der gik godt. Den mulige grønne kile fra Harrestrup Å til Vestvolden blev allerede brudt, da Holmegårdens have blev udstykket og bebygget. Herefter kunne kampen om Rebæk Sø med tilstødende arealer gå i gang.

Hvidovre kommune havde hidtil ikke på nogen måde vist interesse for bevaring af kommunens landskabsværdier. Bønder og gartnere havde ikke interesseret sig for sagen, da de havde magten, og socialdemokratiet, som endelig havde vundet tilflytternes kamp om Hvidovre i

midten af 1920'erne, var ikke optaget af at bevare de landskaber, som grundlæggende repræsenterede en lokal landbokultur. For dem handlede det om boliger og at skabe en by, men ingen af dem havde blik for, at parker var en integreret del af at bygge by.

Under Besættelsen blev der fra centralt hold arbejdet videre med fredningsplanerne, men holdningen til vores område blandt aktørerne skinner klart igennem i erindringerne fra én af dem, der arbejdede med fredningerne.

‘Køge-bugt-området blev der heller ikke gjort så meget ud af... ... Medvirkende var utvivlsomt også den ringe opmærksomhed, man skænkede disse fattige landkommuner, hvor forholdene var yderst primitive. Jeg husker, at møderne blev holdt f.eks. i triste forsamlingslokaler eller i sognerådsformandens spisestue.²

Der skete tilsyneladende ikke så meget i sagen, så Foreningen til Københavns Forskønnelse blandede sig for at sikre, at denne sidste grønne plet i Hvidovre ikke også bare blev bebygget som resten af kommunen

2) Blixencrone-Møller, C. Bidrag til Naturfredningens historie, Dansk Byplanlaboratorium 1985, side 15-16

var blevet det eller stod overfor at blive.

Indblandingen, der i pressen blev bragt under titlen 'Hvidovres Skærv til de grønne Omraader', affødte i januar 1944 en artikel i Socialdemokraten, hvor kommuneingeniør Selbjerg Andersen under overskriften 'Fredningen af Rebæk Sø' gjorde rede for Hvidovre kommunes og sit eget syn på sagen.³ Fredningsforslaget, der var fremsat, omfattede søen og 18 tønder land af de nærmeste omgivelser. I artiklen udtalte kommuneingeniøren:

'Flere af de fremsatte Udtalelser i den nævnte Artikel er i direkte Strid med de virkelige Forhold. Jeg beklager, et vedkommende Blad ikke har henvendt sig til de Myndigheder, som kender Sagen, f.eks. til 'Det af Statsministeriet nedsatte Udvalg for Københavnsegnens grønne Omraader', Fredningsnævnet eller Hvidovre Sogneraad.

Her vilde man have erfaret, at baade Rebæk Eng samt Arealet mellem denne og Kommunegrænsen mod Vest for længst af Overfredningsnævnet ved Bekendtgørelse af 2. April 1941 - altsaa for omtrent 3 Aar siden - er baandlagt som Frednings-

omraade, saaledes at det altsaa ikke er 'en Kreds af Interesserede', der pludseligt har opdaget Naturskønhedene omkring Rebæk Eng.

Det er tværtimod 'denne Kreds af Interesserede', der nu forsøger at ødelægge denne Mulighed for Fredning, idet man vil opføre 18 Beboelsesblokke paa dette Areal i 3 Beboelseslag, hvilke 3 Beboelseslag iøvrigt strider mod Hvidovre Kommunes Bygningsvedtægter. Saaledes kan en Sag altsaa stilles paa Hovedet.

Hvorvidt det nu lykkes Hvidovre Sogneraad - under den nu rejste Fredningssag - at faa hele det omhandlede Areal fredet, er naturligvis et økonomisk Spørgsmaal, men jeg kan nævne, at det baade er Sogneraadets og Fredningsmyndighedernes Overbevisning, at selve Søarealet samt en passende Bræmme udenom skal fredes, medens der muligvis, saafremt de økonomiske Krav bliver for store, kan blive Tale om at opgive en mindre Del af Arealet Vest for Søen op imod Kommunegrænsen, der da vil kunne anvendes til almindelig Villabebyggelse.

Mig personligt synes det dog, at det ikke alene for Hvidovre Kommune, men for hele Københavnseg-

3) Socialdemokraten 13. januar 1944

nen her omkring vilde være af stor Betydning, om det kunde lykkes at frede ogsaa dette vestlige Areal, der er meget smukt beliggende paa et Højdedrag, hvorfra der er den smukkeste Udsigt over Søarealet ind over København. En gruppevis Beplantning af dette Areal bag Søen med mellemliggende Græsarealer vilde betyde en stor Skønhedsværdi for denne Del af Københavnsegnen, der er relativt fattig paa Parkarealer.’

Et år senere, i januar 1945, var det Hvidovres sognerådsformand, Toft Sørensen, der redegjorde for fredningssituationen i Socialdemokraten. Nu udtrykte han den klare holdning, at hele området mellem Rebæk Sø og grænsen til Brøndbyerne skulle sikres mod bebyggelse:

‘En af kommunens landskabelige skønheder, søen på matr. Nr. 6a, ogsaa kaldet Rebæk Sø og Eng vil blive bevaret, og der har i årets løb været forskellige fredningsmøder, der har resulteret i, at søen og det omgivende areal, i alt ca. 18-19 tønder land, dels skal fredes, og for så vidt angår det areal, der ligger nærmest mod Brøndby Skel skal byplanmæssigt sikres mod bebyggelse, således at hele arealet vil kunne danne en helhed og senere

indrettes som park m.v.’⁴

Fredningen af det begrænsede areal blev gennemført, og det skulle kun koste Hvidovre kommune 5.000 kr samtidig med, at Frederiksberg og Københavns kommuner tilsammen betalte 10.000 kr og staten udredte resten af de i alt 30.000 kr, som blev udbetalt som erstatning for fredningen.⁵ Da endelig overfredningsnævnet havde været inde over, blev prisen for Hvidovre Kommune kr. 70.000, men så havde man ogsaa erhvervet arealerne mellem det fredede areal og grænsen til Brøndby, og i den sammenhæng blev der peget på, at der her ‘skal opføres et gymnasium med tiden.’⁶

Bortset fra det med gymnasiet, var det sådan, det blev. Den vestlige matrikel forblev ubebygget, men i kraft af ikke at være kommet med i fredningen og blot være beskyttet af en kommunal byplansbeslutning, har arealet gentagne gange været bragt i spil til bebyggelse - og det bliver det så fortsat.

På Brøndby-siden blev planen heller aldrig realiseret, og hvor der engang lå et midlertidigt kolonihaveområde

4) Socialdemokraten 3. januar 1945

5) Socialdemokraten 20. februar 1945

6) Socialdemokraten 3. august 1948

de, ⁷ ligger i dag et villakvarter, og ydermere er den dengang ikke planlagte Avedøre Havnevej kommet til og har skåret sammenhængen helt over. Endelig blev den grønne sribes østligste del umuliggjort med opførelsen af Hvidovre Stationscenter sidst i 1970'erne.

Men bebyggelsesplanerne omkring Rebæk Sø fortsatte efter fredningen. Et af de mange projekter var som nævnt planer om at opføre et Hvidovre Gymnasium på arealer ved søen. De begyndte at blive realistiske i 1953, men Hvidovre tabte kampen om gymnasiet til Rødovre kommune, så gymnasiet, Rødovre Statsskole, opførtes i 1958 på Rødovre-siden af banen i stedet.

Mod slutningen af 1950'erne kom storbydrømmene nærmere med planer om en højhusbebyggelse med plads til omkring 8.000 mennesker og huse på 23 etager helt i tidens ånd, hvor intet kunne blive amerikansk nok. Det mest spændende ved planerne - og fortsat aktuelt - var, at der samtidig blev tænkt i en kæmpe stor parkeringsplads til pendlere, som skulle ligge ved den fremtidige Rødovre Station. ⁸ Trængselspro-

7) Læs om Ritt Bjerregaards barndom i familiens kolonihave på stedet i Hvidovre Lokalhistorie, nr.2, 2016 side 29-35

8) Socialdemokraten 13. oktober 1957

blemerne blev altså allerede her i 50'erne taget så alvorligt, at de indgik i planlægningen: 'Parkeringspladsen er det første forsøg, på at lokke bilister til at stille bilen fra sig udenfor den stærkt trafikerede by og i stedet benytte toget til det endelige bestemmelsessted.' ⁹

Da det kom til stykket, og højhusbyggeriet kunne begyndes realiseret i 1963, havde boligministeriet skåret etagetallet ned fra 23 til 16 etager. Det er igen et forløb, der kan genkendes også i dagens lokale byggerikultur, hvor der meldes meget høje bygninger ud, så der er noget at skære af og alligevel står høje huse tilbage.

Parkanlæggets smukke og varierede beplantning blev planlagt fra slutningen af 1950'erne og blev udført i årene efter.

Rebæk Sø er lige så kunstig, som den er elsket, men det gør i virkeligheden kun søen og dens omgivelser mere spændende. Det var, hvad der blev tilbage af de storstilede planer fra mellemkrigstiden om sammenhængende oplevelsesrige grønne områder også i vores kommune.

9) Aftenbladet 8. januar 1957

Om Knud Gravesens forretning

Af Jens Frederik Jørgensen efter interview med Nina Gravesen

Om Knud Gravesens forretning
Af Jens Frederik Jørgensen efter
interview med Nina Gravesen

På Hvidovrevej 279 ligger der en ejendom, der igennem mere end 80 år har været en markant bygning i Hvidovres gadebillede. Her havde Knud Gravesen i 35 år (og 15 dage) forretning.

Vi havde i maj måned et interview med Gravesens datter Nina. Det var meget interessant at høre om forretningen og ejendommen. Mange Hvidovre-borgere har gennem årene handlet her, så vi vil gerne viderebringe hovedpunkter fra interviewet, der er historien om en forretning i Hvidovre.

Knud Gravesen (KG) var født i 1904 og var søn af ejeren af "A/S Valby Strømpfabrik", Trekronergade 147, KG blev handelsuddannet i Faxe og var derefter i Berlin og London i 4 år frem til 1930, Hjemme igen var han parat til at starte sin egen forretning, og det var nærliggende for ham at søge ud fra Valby til Hvidovre.

Forretningen begyndte i et træhus på Mellemdigsvej 113 (i dag Hvidovrevej 279). Huset havde en facade med 1 dør og to udstillingsvinduer. Det var en blandet landhandel, der handlede med korn, foderstoffer, kul og koks. Da der dengang var mange

gårde i Hvidovre, fik KG hurtigt et godt salg.

I 1933 brændte forretningen (Se på forsiden.), men den skulle videreføres. KG tog – måske inspireret af sit udlandsophold – et stort spring frem. Han byggede den 4 etagers rødstensejendom, som stadig ligger på Hvidovrevej. Den må have været endog meget imponerende, da den stod færdig og åbnede 1. januar 1936.

Bagsiden af Telefonbogen - Forstads museet

I forretningen var der isenkram til højre og farver og tapet til venstre. Ud over de to store udstillingsvinduer og to udstillingsskabe mod

Haastrup klinik. Fru Haastrup var Hvidovres skoletandlæge, og mange vil have tydelige minder fra klinikken. Nina mindes, at der ofte

Knud og Elli Gravesen - Foto: Forstadmuseet

Hvidovrevej, var der udstilling i et gavlvindue mod nord. I gården bag lagerbygningen var der kul og koks. I lagerbygningen var der i kælderen farvehandelsvarer, eksempelvis tappede man litervis af petroleum på flasker, og på overetagen var der trævarer m.m. Frokoststuen var også tapetlager.

På 1. sal havde tandlægerne

lød skrig fra børnene, når de var til skoletandpleje.

På 2. sal havde Majken Borring sin lægekonsultation.

I nogle år boede familien Gravesen selv på 3. sal i en lejlighed, der vendte mod syd og havde en lille altan. I 1944 flyttede familien til Idrætsvej, der dengang hed Høgevej. Nina Gravesen fortalte, at der var moderen, Elli (Evelyn), der var

drivkraften i forretningen. Det var hende, der købte varer ind og altid havde styr på, hvad kunderne gerne ville have. Desuden var der flere kommisser i tidens løb. Faderen var "Primus motor" i forretningen, han tog sig af regnskaberne. Nina husker forretningens store National kasseapparat, hvor skuffen røg

Gipsen kom i en papirpose - ½ eller 1 kg. Posen blev foldet i toppen. Da forretningen blev solgt, ville Nina gerne have haft vægten som et minde, men det kunne der ikke være tale om. Vægten skulle overgå til den nye ejer. "Den hørte til i forretningen!" Forretningens chauffør – Vald. Pe-

Gravesens lille lastbil pyntet og brugt som reklame for etablering af en Handelsskole og Teknisk Skole i Hvidovre. På bilens sider var der følgende tekster:

"Slut op om Arbejdet for Teknisk Skole" – "En Handelsskole, der skal være, for Regning skal de unge osse lære" – "Unge Mennesker vær nu friske, for nu får vi den tekniske".

Foto: Forstads museet

ud. Hun husker, at der ikke måtte være "en øre galt", når kassen blev gjort op.

Som barn var Nina betroet opgaven med i bagbutikken at veje gips af.

tersen – stod for at køre kul og koks ud. Hvis han var syg, tog KG selv ud med kul og koks.

Nina har fået fortalt, at nogle af kunderne var meget skeptiske med, om de nu fik de koks, de skulle have.

Derfor lagde chaufføren eller KG de tømte sække ude på fortovet. Så kunne kunderne se, at de havde fået de "6 hektoliter", de havde bestilt. Det hører med til historien, at Vald. Petersen på et tidspunkt startede sin egen virksomhed med kul og koks på Brostykkevej 44 og til dels overtog salget af den del af KGs oprindelige varesortiment.

Når man slår op i telefonbøger og aviser, kan man se, at KG havde mange titler – købmand, brændselshandler, isenkræmmer, grosserer. Han havde givetvis gerne set, at det var sønnen, der overtog forretningen, men sønnen havde ikke interesse i at drive forretning.

I 1967 ville der blive indført moms, og det besvær, det ville medføre, betød, at KG den 16. august 1966 overdrog forretningen til Børge Christensen, der havde "Hvidovre Farvehus" på hjørnet af Hvidovrevej og Brostykkevej. Han drev forretningen videre i mange år med tilføjelsen "Knud Gravesen's Eftf." i firmanavnet.

KG og Elli fortsatte deres virke. - han på Telegrafan i Købmagergade og hun i JAK-banken ved Stranden, senere i Slagelse.

KG var fra 1931 og frem til 1969 et meget aktivt medlem af Hvidovre Erhvervsforening. Han var kasserer og formand i mange år, og blev i

1979 æresmedlem.

KG var meget aktiv i bestræbelserne på at få oprettet en teknisk skole i Hvidovre. Den kom aldrig, men i mange år var der på Risbjergskolen aftenundervisning i de fag, der hørte til en teknisk skole.

Det hører med til historien om familien Gravesen, at man støttede op om Frelsens Hær på Svendebjerggård. Nina husker tydeligt den årlige basar med tombola. Familien havde også i en periode ansat en husassistent, der kom fra Svendebjerggård. Husassistenten boede i et værelse i huset på Idrætsvej sammen med sin søn.

På Hvidborg købte familien æg og kartofler.

Da KG havde afhændet sin forretning, ville han og hustruen gerne have haft en lejlighed i Bredalsparken. KG mente vel, at han på grund af sit mangeårige virke i kommunen var selvskrevet til at få en sådan lejlighed. Det kunne han ikke få, da han ikke var skrevet op.

Knud og Elli Gravesen flyttede til Gersagerparken i Greve. De blev begge næsten 100 år. KG døde i 2004 og Elli i 2010. Nina Gravesen flyttede fra kommunen i 1963, da hun blev gift.

Ondskabens øjne

Af Annelise Wildenradt.

Jens Nielsen - Fra bogen Ondskabens øjne

”De higer og søger i gamle bøger”, sådan skrev Adam Oehlenschläger i et digt i forbindelse med tyveriet af Guldhornene i 1802.

På samme måde har Poul Duedahl gennemgået ca. 1000 dokumentationssider fra retsprotokoller og avisartikler og på den baggrund rekonstrueret Jens Nielsens liv og levned.

Historien om Jens Nielsen kender vi måske og har lyttet til med en vis gysen. For var det ikke ham, der som den sidste i fredstid blev hals-hugget som en forhærdet forbryder? Og var der ikke også noget med, at

han også satte ild til en gård her i Hvidovre?

Jo, det var ham. Men Jens Nielsen var mere end det.

Baggrunden for bogen om Jens Nielsen var oprindeligt et ønske om at skrive en bog om ”Forbrydelsens ansigt” med udgangspunkt i spørgsmålet ”Hvorfor blev der i sin tid taget billeder af forbrydere?” Poul Duedahl faldt over Jens Nielsens foto, blev interesseret i personen og satte sig for at fortælle den bagvedliggende historie med bogen ”Ondskabens øjne”, der da også – på forsiden – har et billede af Jens Nielsen.

Jens Nielsen blev født i 1862 ved Skarresø i Jyderup på skyggesiden af samfundet med en far, der var indsidder og træskomand, men også småkriminell og derfor ofte i fængsel. Moderen, Karen Marie, var halt og derfor svært afsættelig på ægteskabsmarkedet. Familien endte på Fattighuset i Jyderup, hvor børnene mere eller mindre måtte klare sig selv.

Jens kom ud at tjene som 6-årig for at passe får, men syntes ikke om livet på fattiggården og stak af for at besøge sine bedsteforældre. På vejen stjal han kager og sølvteskeer fra en præstegård. Efter tre dage hos bedsteforældrene - tyveriet blev opdaget

– førtes han tilbage til præstegården, hvor han skulle sige undskyld. Det ville han ikke, og han blev straffet, først af præsten og siden på fattiggården. Efterfølgende bortvist til en opdragelsesanstalt ved Slagelse.

Praksis på den tid for at sende børn på opdragelsesanstalt var at sende børn fra Sjælland til Jylland og omvendt, så der var langt hjem. Jens kom på Landerupgård, hvor børn var gratis arbejdskraft og grove straffe for stort set alting.

På trods af de barske opvækstvilkår opstod kammeratskabsforhold, og Jens mødte Ole Andersen Olsen.

gjorde sig hjemfalden til straf. Ole Andersen Olsen var kreativ og blev siden til den berømte Ole Olsen, Danmarks og verdens første "filmkonge" og stifter af Nordisk Film.

Da Jens blev 14 år og konfirmeret, kom han ud at tjene på en gård, hvor ejeren havde lov at sende ham tilbage og bytte ham, hvis han ikke var tilfreds med ham. Jens gik på kro i sin fritid, løb tør for penge, rapsede fra venner og blev sendt retur til opdragelsesanstalten.

Han stak af til Kolding, overnattede i Hotel Lunderskov, stjal fra naboen og tog videre til Ribe. Herfra til

Poul Duedahl holder foredrag på Hovedbiblioteket - Foto: Jørgen Snedled

Ole var ordblind og fik derfor lov at passe sig selv i skolen, mens Jens revolterede imod reglerne og dermed

København, hvor han blev opdaget under et indbrud og endte i Nytorv Fængsel. Han sendtes retur til opdra-

gelsesanstalten, stak af, blev fanget igen og sendtes retur til Landerupgård. I forbindelse med alle disse tilfangetagelser fik han læsterlige tæv, men da der opstod brand på Landerupgård, tilstod Jens brandstiftelse. Det var bedre at være i fængsel end på opdragelsesanstalten.

På den tid var det brugt at tilbyde forhærdede forbrydere en enkeltbillet til fx USA, England eller Australien for at slippe af med uheldige elementer og dermed også udgifterne forbundet med dem. Jens blev tilbudt og accepterer en enkeltbillet til USA og muligheden for at starte på en frisk.

Jens sejlede med S/S Moravian til Quebec, men erfarede, at også her var det kun det hårdeste og dårligst betalte arbejde, han kunne få. Det skandinaviske kontor hjalp ham til New York, og derfra rejste han til Antwerpen. Han havde nu udviklet sig til en driftig mand og brugte sine penge på kvinder, blev løsgænger, fængslet og sendt til London.

Nu ville Jens gerne hjem til Danmark, men kunne ikke få hyre. Han sov på herberg, men skulle arbejde for overnatningerne. Han købte en pistol og skød en betjent, dog uden at det fik konsekvenser. Han fik en ide om at tænde ild til et lager og stjæle fra lageret, inden det var nedbrændt og startede en brand,

der kom til omfatte 400 m havnekaj. Lige som så mange gange før mislykkedes det. Han kom i engelsk ungdomsfængsel i 12 måneder og lærte sproget. Efter løsladelsen begik han et nyt brandattentat, forsøgte at stjæle pengekassen fra den danske konsul og begik indbrud, og kom endnu 12 måneder i fængsel. Endelig blev han hyret som kok på et norsk skib med kurs mod Danmark. I mellemtiden havde kongen i Danmark besluttet at afskaffe henrettelse ved halshugning på baggrund af en mislykket henrettelse af Anders Nielsen i 1881.

Jens var med det norske skib på vej tilbage til Danmark via Finland og Rusland. I Kalmar mødte han en kusk med mange penge, som han stjal. Han blev fængslet i Kalmar Slotsfængsel, men behandlet godt og tjente penge. Efter løsladelsen udvistes han til Danmark.

I København købte han nyt tøj for at vise sin mor, hvor godt det var gået ham. Han kom alligevel til at mangle penge og stjal tre guldtiere, som han solgte på et marked. Tyveriet blev opdaget og han anbragt i Holbæk Arrest, hvorfra han flygtede til en købmandsgård, som han satte ild til for at stjæle pengekassen.

I København fortsatte Jens med at sætte ild til en række gårde, men han havde nu oparbejdet et ry, så alle

vidste. Jens Nielsen blev berømt – eller berygtet - og omtalt i skillingsviser.

Så Jens blev pågrebet, tilstod alle brandstiftelser i England og Danmark og idømtes 16 år i tugthus i Horsens.

Jens var af den opfattelse, at det ikke var ham, der var ond, men samfundet, der havde behandlet ham dårligt. Kunne han ikke glemme sin opvækst ved sin godhed, kunne han glemme ved sin ondskab.

Jens tog den endegyldige beslutning, at han ikke ville leve mere, men – han ville ikke selv tage sit liv.

Derfor overfaldt Jens en betjent, som var den sikre vej til en dødsdom, men benådedes. Dette gentog sig, og atter benådedes han af kongen. Han fik kontakt til en baptistpræst, der havde en god indflydelse på ham, men præsten forflyttedes, og Jens besluttede, at han ville have en dødsdom igen, og det lykkedes denne gang. Han kunne ikke benådes en tredje gang og henrettedes – under overværelse af alle fanger og skarpretteren - d. 18. november 1892, kl. 07:15.

Fortællingen om Jens Nielsen er en fantastisk fortælling om et menneske, som vi hidtil har opfattet som et dårligt, forfærdeligt menneske, der fik som fortjent.

Med denne bog har Poul Duedahl

fortalt historien om mennesket bag myten, Jens Nielsen, der gennemlevede et liv, som vi i dag slet ikke kan forestille os, man kan overleve. Det gjorde han, indtil han besluttede, at det liv var ikke værd at leve. Tak til Poul Duedahl for en berigende og spændende fortælling og til Hvidovre Hovedbibliotek for arrangementet.

Faktaboks

Poul Duedahl, forfatter og historiker, lektor ved Historiestudiet, Aalborg Universitet. Har en ph.d. i historie og udgivet adskillige bøger og artikler om det 19. og 20. århundredes Danmarks- og Verdenshistorie. Wikipedia

Lokalhistorisk tillykke til konfirmanderne

Af Anders Aalund

I samarbejde med Forstadsmuseet har Hvidovre Lokalhistoriske Selskab fremstillet lykønskingskort til Hvidovres konfirmander fra alle fire sogne.

Ideen til initiativet kom fra ét af Lokalhistorisk Selskabs kommunalbestyrelsesudpegede bestyrelsesmedlemmer, Maria Durhuus.

Det betyder, at vi har fremstillet fire forskellige udgaver af kortet, så det har en helt lokal relevans.

Udover, at kortenes forside viser sognekirkerne, så rummer lykønskningerne en kort beskrivelse af det sogn, hvori den enkelte er blevet

konfirmeret.

Fælles for kortene er indledningen om betydningen af det sted, hvor man vokser op:

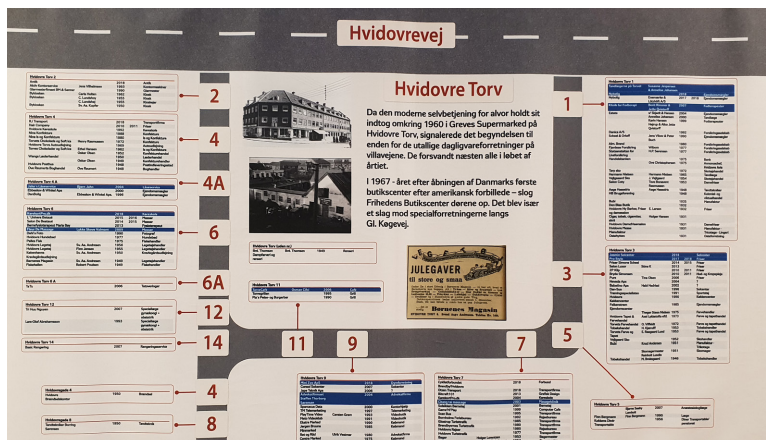
” Det sted, hvor man vokser op og føler sig hjemme, er ens hjemstavn. Derfor er det vigtigt at have styr på sine rødder, når man skal møde verden. Sin hjemstavn har man altid med sig, og de værdier, man får under sin opvækst, gavner og styrker én resten af livet.”

Personalet i de fire sognekirker har hjulpet til med uddelingen hvilket museumschef Poul Sverrild og formand for HLS Anders Aalund takker for.

Butikker i Hvidovre Syd - kortlægning

Af Jens Frederik Jørgensen

Arbejdet med at kortlægge butikkerne i Hvidovre Syd går nu i gang. Det sker i samarbejde mellem Forstadsmuseet og frivillige fra Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

Nu drejer det sig om de butikker, der har ligget på Hvidovrevej fra Brostykkevej og sydpå. Butikker i Strandbyparken, Hvidovre Enghavevej, Frihedens Butikscenter og Strandmarksvej bliver også taget med i denne 2. etape af kortlægningen af butikslivet i Hvidovre gennem tiderne.

Den del, der nu skal kortlægges, starter altså ved Handelsbanken på hjørnet af Brostykkevej og Hvidovrevej og slutter med BP på Lodsvej, hvor tidligere Frihedskroen og Frihedens Apotek lå. Butikker i det nærliggende villakvarter tages også

med som f.eks. fru Jægers købmandsbutik på Strandby Allé.

Vil du hjælpe med oplysninger om de butikker, som du husker, har ligget i denne del af Hvidovre, så er du velkommen den tirsdag den 17. september kl. 13.30-16 i Ll. Friheden.

Har du fotos af butikkerne, andet materiale fra butikkerne, så tag det med, så det kan indgå i fortællingen om butikslivet i denne del af Hvidovre.

Når turen i begyndelsen af 2020 kommer til butikkerne på Gammel Køgelandsvej, så vil der på tilsvarende vis blive indbudt til et møde som start på dette arbejde.

Har du haft benzin i blodet?

Af Jens Frederik Jørgensen efter interview med Henning og Kirsten Larsen.

Har du haft benzin i blodet? Så har du givetvis også handlet hos "Emil Larsen".

Som led i de interviews, som HLS gennemfører i samarbejde med Forstadmuseet har jeg haft fornøjelsen af at høre Henning og Kirsten Larsen fortælle historien om firmet "Emil Larsen", der fra 1947 til 1999 lå på Hvidovrevej 376-378.

Det hele startede inde i Matthæusgade lige før 2. verdenskrig. Emil Larsen havde stået i lære som tømrer i 3 år og havde derefter haft

forskellige jobs, inden han startede et cykelværksted. Under krigen var det ikke til at få nye dæk og slanger. Man måtte lappe og klistre. Til sidst udvidede man "gaflerne" på cyklerne og satte motorcykeldæk på. Folk skulle have noget at køre på.

Emil Larsen og hans kone, Petrea ville efter krigen starte en forretning op i Sønderjylland, hvor Petrea kom fra. Det blev i stedet i Hvidovre. I november 1947 købte de for en lille arv Hvidovrevej 378. Henning var dengang 7 år. Han husker, at det var småt med penge. De havde haft 2

tønder kartofler med i flyttelæsset. Der blev straks bygget et hønsehus, og haven blev udnyttet til kartofler og urter.

Faren var – selv om han ikke var uddannet mekaniker – god til at reparere Harley Davidson-motorcykler. Det foregik i kælderen under nr. 378. I slutningen af 1940'erne blev forretningen udvidet. Emil Larsen købte brugte biler – Ford A og Fiat – skilte dem totalt ad, satte dem i stand, så de var næsten som nye.

Der kom salg af motorcykler til, og i begyndelsen af 1950'erne kom ”Røvskubberne” til. Man forstærkede egerne og satte en motor fra f.eks. Disella eller BFC bag på, og så havde man en motoriseret cykel. El-cykler var der endnu ikke tænkt på!

Rigtige knallerter - Disella, Sky-lon, BFC, NSU-Quickly, PUCH, Yamaha, Suzuki, Kreidler - var det næste, der kom til. Da alderen for at måtte køre på knallert blev sat ned fra 16 år til 15 år, kunne man sælge 15-20 knallerter om dagen. Når de unge kom ind i forretningen, vidste de lige præcist, hvad de ville have. Drengene skulle have en sort 3-gears PUCH og pigerne en grøn eller rød PUCH-Maxi.

Drengene ville gerne have, at knallerten kunne køre stærkt. Mange læringe og arbejdsdrenge kom for at købe et tuning-sæt til en pris, der svarede til deres ugeløn. Sættet kunne de godt købe, hvis de skrev under på, at knallerten kun skulle bruges på en knallertbane og ikke bruges på offentlige veje.

Nye motorcykler solgte man også – Victoria, Triumph, AJS og NSU. Lige efter krigen manglede Danmark valuta (dollars) til indkøb af nødvendige varer. Derfor skulle man have en indkøbstilladelse i Varedirektoratet, hvis man ville købe en motorcykel. Man skulle dokumentere, at man havde brug for motorcyklen i sit arbejde.

I begyndelsen af 1950'erne blev det til såkaldte ”Dollar-tilladelser”. Hvis man ikke ville eller kunne vente på at få en sådan tilladelse, kunne man købe motorcyklen blot med en noget højere statsafgift.

Scootere af mærkerne Vespa og NSU gik som varmt brød. Hvis importørerne fik en reklamation, og der skulle laves en garantireparation, så blev scooteren sendt ud til Emil Larsen i Hvidovre.

I 1950'erne var der ved at komme

salg i de 4-hjulede køretøjer. Emil Larsen var i 1950 blevet tilbudt at blive folkevognsforhandler, men han og Petrea syntes, at det ville være en for stor mundfuld.

I 1958 startede "Emil Larsen" så salget af NSU Prinz 1 og senere de efterfølgende modeller. NSU var en noget billigere bil end de andre bilmærker og passede derfor måske godt til Hvidovrefamiliens økonomiske formåen. Fra 1970 havde forretningen også salg af AUDI.

Den større og større omsætning krævede mere plads. Først var der blevet påbygget et udstillings-/salgslokal ud mod Hvidovrevej. Der blev tillige bygget de nødvendige skure ude bag ved.

I 1961 købte firmaet Hvidovrevej 376. Her blev der indrettet lager til cykler og knallerter i kælderen og salg af reservedele og kontor i stueetagen. I ejendommen havde der været en skomager og en kunstmaler.

I 1961 var Henning Larsen blevet ansat i firmaet, og i 1970 blev firmaet omdannet til et familieaktieselskab "Emil og Henning Larsen A/S". I årene 1971-73 blev der solgt ca. 200 nye og brugte biler om året udover salg af cykler, knallerter,

reservedele mv.

Det større salg betød også en større økonomisk risiko, derfor blev firmaet et aktieselskab. Kirsten, der havde været ansat som defektrice i det gamle hyggelige Frihedens Apotek, blev ansat til især at tage sig af bogholderi og kontorarbejde. På det tidspunkt skulle der skrives mange kontrakter i forbindelse med bilsalg. Alle andre køretøjer blev solgt kontant og med 10% rabat.

Firmaet havde i 1970 10 ansatte, heraf 5 mekanikere. En morgen kunne der på sidevejene til Hvidovrevej stå op til 20 biler, der skulle have service. NSU blev ikke længere fabrikeret og forhandling af AUDI var gået over til VW-forhandlerne.

Da salget af NSU-biler var stoppet i Danmark, så var det almindelig kendt vidt omkring, at man skulle til Hvidovre, hvis man ville have fat i en reservedel. "Emil Larsen" havde et stort lager af NSU- reservedele.

Emil Larsen var den der stod for værksted og reparationer. Han var fingerfærdig både til mekanik og til at bygge og indrette de nødvendige lokaler til firmaet. Han var god til at lære fra sig og til at organisere arbejdet. Han var meget fremsynet,

og ville på et tidspunkt gerne have udvidet ved at købe Hvidovrevej 380 og 382.

Den satsning var Petrea ikke med på. Hun stod for regnskab og for salget og ekspeditionen. Hun var ”firmaets hjerne”. Hun havde et fantastisk kendskab til alle reservedele, deres numre, og hvordan de skulle bruges. Hun behandlede alle kunder venligt – høj og lav på samme måde. Således måtte Kai Løvring engang, da han ville købe en brugt knallert til sin datter vise legimitation. ”Er det nødvendigt – der er kun én, der hedder Kai Løvring i Danmark”. ”Det er lige møj”, sagde den sønderjyske Petrea, legimitation ville hun se.

De var begge meget arbejdsomme og samtidig beskedne mennesker, der ikke stillede sig frem i rampelyset. De var et par der holdt sammen livet igennem. I januar 1997 døde Petrea. Det tog meget hårdt på Emil Larsen, der ikke efter den dag viste sig mere i firmaet. Emil Larsen døde i 1998.

30. juni 1999 lukkede Henning og Kirsten firmaet. Alderen gjorde, at de ikke havde gnisten til at føre firmaet videre. Ejendommen var godt ”brugt” og slidt og ikke længe-

re egnet, når man så på de krav, der blev stillet til autoværksteder.

I interviewet kom der mange sjove minder frem og fortalt anekdoter fra firmaets levetid.

Cykel-Sørensen må vel betegnes som den nærmeste konkurrent, selv om han satsede på cykler, radioer, gramfonplader og legetøj mv. Han havde kun forhandlingen af et knallertmærke – Velo Solex – og hvis en af hans kunder absolut ville købe en PUCH-knallert, så måtte Sørensen ned at købe den hos ”Emil Larsen” til videresalg.

Det fortælles, at Gamle-Sørensen ofte tidlig søndag morgen stod ved ”Emil Larsens” udstillingsvinduer og noterede sig alle priser på de udstillede varer.

Da ”Emil Larsen” gerne ville have en ugentlig annonce i Hvidovre Avis, modsatte Sørensen sig, at ”Emil Larsen” fik den på side 3 i avisen, da han havde sin ugentlige annonce på side 2. En annoncekonsulent på Hvidovre Avis tilbød i stedet ”Emil Larsen” at få annoncen på forsiden af ”Hvidovre Avis”. Det havde firmaet i 10 år.

Henning Larsen husker specielt et

par oplevelser med en af de andre bilforhandlere i Hvidovre. Fru Schütten havde sin forretning på Gammel Køge Landevej, på det sted, hvor Avedøre havnevej senere kom. Hun forhandlede bl.a. Datsun, Wartburg og Trabant. Hun kørte på motorcykel med sidevogn iført lædertøj og hjelm.

Da hun en dag manglede en reservedel, kørte hun op til "Emil Larsen", men Petrea, der ikke kendte hende, ville ikke give kredit. Skæbnen ville, at Henning en dag måtte ud at købe en reservedel hos fru Schütten. Han

havde fået for lidt penge med. Fru Schütten kom rygende på sin cigar ud fra sit kontor og sagde: "Larsen kan ikke få kredit, det kunne jeg ikke få hos fru Larsen!"

Historien om firmaet "Emil Larsen" er historien om en meget arbejdsom Hvidovrefamilie, der var på forkant med udviklingen inden for motor-køretøjer. Det er i høj grad historien om, hvordan de 2 og 4-hjulede køretøjer kom til Hvidovre. Det er også et firma, som vil huskes af rigtig mange som et sted, hvor man fik god betjening og godt udført arbejde.

Hvidovre Fysioterapi og Rygskole

Strandmarksvej 18, 2. sal • 2650 Hvidovre
Tel 36 49 38 38 • mail@hvidovrefysioterapi.dk
www.hvidovrefysioterapi.dk

Nabobesøg i Brøndby Strand.

Af Knud Sørensen

Den 23. maj havde Lokalthistorisk Forening for Brøndby inviteret vores medlemmer med på et besøg i Brøndby Strandbebyggelsen for at høre historien om bebyggelsen blive fortalt af fire meget vidende beboere, og for ved selvsyn at se byggeriet og omgivelserne nærmere an.

Byggeriet blev indledt i 1969 og afsluttedes i 1973. Den vertikale by var på mange måder en modig og avantgarde løsning på 1960'ernes boligmangel. Brøndby Strand blev opført i 1970'ernes mest avancerede, præfabrikerede betonelements-system. Arkitekten ønskede at bebyggelsen fremstod i den rene beton, og så kunne beboerne selv sætte farver på med grønne planter, blomster og parasoller.

Uheldigvis blev der ved byggeriet

anvendt PCB, som fugemasse ved vinduerne. PCB er nu trængt ud i betonen, og det kan være skadeligt for helbredet. Det er derfor besluttet at de fem blokke, der indeholder PCB skal nedrives. Det er dog ikke fem hele blokke, der indeholder PCB, for man fik mistanke om, at det kunne være uheldigt at anvende materialet i byggeri, da man havde bygget de ti nederste etager på det femte hus, men da man ikke har fundet løsningen på, hvordan man bevarer de fem øverste etager, når de ti underliggende forsvinder, falder de fem østligste af de tolv højhuse. Beboerne i de 300 lejligheder i højhusene er stort set genhuset i Brøndby og omliggende kommuner. Nedrivningen forventes at begynde i 2021 og tage 2-4 år, da der er en række miljømæssige hensyn, der skal opfyldes.

Det er endnu ikke besluttet, hvad der til sin tid skal være på de ledige grunde. Det kan blive alt fra grønne områder til nye højhuse. Kommunalbestyrelsen i Brøndby har besluttet, at der ikke skal opføres flere almennyttige boliger i kommunen, og da det er almennyttige boligselskaber, der ejer grundene, kan den kommende dialog om det emne blive interessant at følge.

Rundvisningen foregik i Rheumparken, der er opført af Brøndby almennyttige Boligselskab. Rheum er latin for rabarber. Ikke fordi, det er et rabarberkvarter, men fordi der før byggeriet var rabarbermarker på området.

Som hvidovreborger kan man let tro, at man kender Brøndby Strand, men det er jo mest set på afstand eller som cyklist gennem stisystemerne, der jo ligger niveau forskudt i forhold til trafik og bebyggelse. Nu kom vi helt ind i bebyggelsen og hvilken overraskelse. Først blev vi med elevator løftet op til 15. sal til fem forskellige lejligheder, der var bygget uden luksus. Dørindfatningerne var således plasticpaneler, hvori ledningerne var trukket.

Men så var der lige udsigten, der overgik alle forventninger. Udsigt

over strandsøerne og Køge Bugt, hvor man længst væk kunne se Stevns og til den anden side Københavns skyline og Avedøre Holme med vindmøller, kloakværk og Avedøreværket. Betagende. Det blæste ikke, da vi var der, men vi fik at vide, at husene svajede i blæsevejr. Fortælleren havde således et akvarium, hvor vandet kom i bevægelse, når det blæste. Det tog lidt tid at løsrive sig og komme ned og se den minipark, der kæles for med klippeblokke, buske, små træer og alskens blomster i en sammensætning, der leder tanken langt væk fra bebyggelsens beton. Arkitekternes ønske om at beboerne selv skulle sætte farver på, bliver her opfyldt på smukkeste vis. Parken rummer, når det bliver varmt nok, bougainvilleaer, som ellers kun ses i Spanien. De er så sarte, at de sammen med Tivolis sarte planter må bo på hotel om vinteren. Et vandhul og en stor grøn festplads er der også blevet plads til.

Til slut blev vi vist rundt i en lejlighed, hvor Forstadmuseet har lavet en pop-up-udstilling om livet i byggeriet. Udstillingen er der kun i maj måned, selv om den kunne fortjene et længere liv. Også her var der adgang til en lejlighed på 15. sal, hvor udsigten afsluttede en herlig aften.

Frelsens Hær – 100 år i Hvidovre

Af Knud Sørensen

Omkring 70 mennesker var den 8. maj mødt op i Kometen for at høre informations- og forvaltningschef i Frelsens Hær Lars Lydholm fortælle om de første 100 år på Svendebjerggård og om sit liv som barn i Hvidovre.

Svendebjerggård sættes til salg i 1918 lige efter første Verdenskrig, hvor der er megen fattigdom, og derfor et stærkt behov for en indsats fra privat side. Frelsens Hær havde ikke penge til at købe gården for, men en initiativrig major og arkitekt Jørgen Jørgensen så de muligheder, der var for at yde socialt arbejde herfra og brugte en beskeden arv til udbetaling, udstykkede gården og forærede bygningerne med tilhørende 6½ tønder land til Frelsens Hær sammen med overskuddet for udstykningen.

Gården

Indvielsen fandt sted den 23. juni 1919 under navnet Catherine Booth-kolonien. Indvielsen blev foretaget af general Bramwell Booth, der var søn af stifteren af Frelsens Hær. I 36 år var der her mødre- og spædbørnshjem med plads til 25-30 ugifte mødre med spædbørn, som opholdt sig på kolonien mellem to og tolv måneder, hvor de lærte om

børnepleje og husholdning, endvidere arbejdede de i koloniens gartneri.

Efter mødre- og spædbørnshjemets flytning fra hovedbygningen i 1955 oprettes børnehaven og fritidshjemmet Solgården i bygningen. Det åbner i 1957.

I 1976 blev Kastanjehuset bygget på Idrætsvej 65A med plads til vuggestue. En populær og godt ledet institution, som stadig eksisterer.

I 2011 bliver børnehaven og vuggestuen lagt sammen til en integreret børneinstitution med børn fra nul til seks år og en tilhørende minizoo. Der er plads til 96 i børnehaven og 35 børn i vuggestuen.

Den røde tilbygning.

I 1955 var der midler til at opføre den røde bygning, som gården i dag ligger næsten skjult bag. Midlerne kom fra fonde og bl.a. Småbørnsdagen, hvor Frelsens Hær solgte mærker. Lars fortalte, at man fik S-togs tilladelser, og når han trådte ind i et S-tog i sin uniform med kasket, skete det ofte, at nogen hoppede ud ad en anden dør.

Bygningen blev indviet den 2. maj 1955, og mødrehjemmet flyttede fra

Frelsens Hær museum på Svendebjerggård - Foto: Jørgen Snedled

hovedbygningen over i den nye bygning. Da udviklingen i samfundet senere medførte, at der ikke længere var behov for mødrehjems funktionen, blev der åbnet et børnehjem.

I 1988 etableres et krise- og familiecenter i bygningen, der nu drives i henhold til driftsoverenskomst med Region Hovedstaden. Det er specielt ved at være for både kriseramte kvinder og mænd, hvilket kan have betydning f.eks. ved planer om tvangsægteskaber, hvor de unge kan være på flugt fra familien, og hvor det ikke er hensigtsmæssigt at skille et par ad, der har fundet sammen af kærlighed, ved at sende kvinden alene på krisecenter.

Resten af gården bliver brugt til

boliger, fortrinsvis for folk, der har tilknytning til Frelsens Hær. Lars Lydholms onkel, som er søn af Jørgen Jørgensen, og tante bor der således stadig. Endvidere er der på første sal et interessant museum.

Vejene

På de store udstyknings tid, var det skik og brug, at de kommende beboere i fornødent samarbejde med sognerådet bestemte vejnavnene.

Derfor er fem veje på Svendebjerggårds tidligere jorder opkaldt efter markante personligheder fra Frelsens Hær. Vejnavnene er unikke for Hvidovre, idet ingen andre veje i Danmark har disse navne.

William Boothsvej er opkaldt efter

Frelsens Hærs grundlægger og første general. Han fødtes i Nottingham i 1829 og døde i 1912. Han indledte sit arbejde i Londons fattigkvarter i 1865, og da der stadig var et stort behov for at hjælpe samfundets nederste klasser, stiftede han i 1878 Salvation Army, der snart blev international. I 1887 kom den således til Danmark under navnet Frelsens Hær.

Catherine Booths Vej eller Katrine Boothsvej, som den i daglig tale kaldes, er opkaldt efter grundlæggerens hustru. Hun blev født i Mumford i England i 1829 og levede til 1890 og deltog på lige fod i arbejdet i hæren sammen med sin mand. Hun var forkæmper for kvinders rettigheder og er nok årsag til, at Salvation Army helt fra begyndelsen i 1865 har haft kvindelige præster og endog kvindelige generaler.

Hellbergsvej har sit navn efter Lucy Booth Hellberg (1868-1953) som var familien Booths yngste datter. Hun var gift med Emanuel Hellberg, som var svensker. De arbejdede fra 1894 frem til 1909 som missionær i Indien, Ceylon, Frankrig og Svejts. Da hendes mand døde, blev hun i perioden 1910 – 19 leder af Frelsens Hær i Danmark, og hun deltog i indvielsen af mødrehjemmet i 1919.

Doktor Willes Vej. Vilhelm Andreas Wille (1861-1944) er født i København og blev i 1892 praktiserende læge og øjenlæge i Køge. I 1907 besluttede den troende mand sammen med sin kone at blive officer i Frelsens Hær. De blev udsendt til Java, hvor de oprettede et øjenhospital med plads til 150 patienter. Hans store indsats langt fra Danmark belønnedes med William Booths Orden og udnævnelse til Ridder af Dannebrog. Han døde og blev begravet på Java.

H.C. Bojsens Vej. Hans Christian Bojsen (1860-1910) var sønderjyde og havde en stærk personlighed. Han blev meget grebet af Frelsens Hær i 1888, et år efter at hæren kom til Danmark, og han var med til at åbne mange korps, som menighederne i Frelsens Hær benævnes. Han var en flittig sangskriver og fyldt med godt humør. Han blev leder af Frelsens Hærs sociale arbejde i Danmark og var en overgang udstationeret på Island, inden han i 1910 blev sendt til Java som missionær, hvor han kort tid efter ankomsten døde af kolera.

Efter en kaffepause fortalte Lars Lydholm, at han, fordi hans forældre var officerer i Frelsens Hær, har gået i syv forskellige skoler, bl.a. i Røn-

ne, Aalborg og to år i England med skoleuniform og tiltalen Madam og Sir til lærerne. Det var derfor lidt af en omvæltning at begynde i syvende klasse på Dansborgskolen i 1981. Han kom ind i en god klasse og havde kun gode oplevelser fra skolen, som han fandt, var den bedste folkeskole, han havde gået i. Han blev student fra Sct. Annæ Gymnasium, for han havde spillet kornet siden han var seks år, og så skal det jo være noget med musik. Senere tog han teologisk embedseksamen på Københavns Universitet, hvor han efterfølgende underviste kommende teologer i fem år.

Lars fortalte, at 100-års jubilæet fejres lørdag d. 31. august, hvor Valby Musikkorps med Lars på kornet marcherer fra Hvidovre Rådhus til

Catherine Boothsvej, hvor festlighederne fortsætter med forskellige aktiviteter frem til klokken 14.

Lars opfordrede endvidere til at besøge Frelsens Hærs museum på Svendebjerggård for at grave dybere ned i historien om Frelsens Hær. Jeg kan tilføje, at det var en berigende oplevelse at besøge museet, hvor de tilknyttede officerer levede og interessant beretter om livet på Svendebjerggård og de mange spændende aktiviteter, Frelsens Hær udfører globalt. Museet har åbent den første torsdag i måneden klokken 10-14.

Aftenen sluttede med en stor tak til Lars Lydholm for et medrivende og spændende foredrag.

Frelsens Hærs museum på Svendebjerggård - Foto: Jørgen Snedled

Besøg på Thorsbro Vandværks Museum

Af Anders Aalund

Tirsdag den 18. juni besøgte 33 medlemmer af HLS Thorsbro Vandværks Museum i Ishøj. Den lokale årsag til besøget var den, at Thorsbro Ledningen, der fører vand til København går lige igennem Hvidovre Kommune, helt præcist løber den langs Kirkebroen i Hvidovre Nord. Der er blevet leveret vand gennem ledningen siden den 26. september 1909 kl. 18. Dengang var vandet 6-8 timer om at nå frem. Vandet endte i det, vi i dag kender

som Cisternerne på toppen af Valby Bakke.

I dag ender vandledningen ved Tinghøj Vandreservoir i Gladsaxe, hvorfra det ledes ind til København. Nu varer det ca. 4 timer for vandet at nå frem.

Vandet kommer fra borer i Thorsbro området og er af ypperste kvalitet.

Vi blev vist rundt af Finn og Stig fra Museumsforeningen. De vidste stort set alt, hvad der er værd at vide

Motor - bygget på B&W Foto: Birgit Møller-Kristensen

om værket. De herrer var i øvrigt meget ømme om deres vandværk. Der er meget at vedligeholde, men det klarer foreningens medlemmer selv. Der er mange tidligere medarbejdere i foreningen. Et af højdepunkterne på turen var, da en af B&W dieselmotorerne fra 1932 blev sat i gang. 300 hk sådan ca. Der er tre motorer i maskinhallen, der er en meget flot bygning med mange fine detaljer. I bogen udgivet i anledning af værkets 100-års jubilæum står, at

bygningen er bygget i typisk københavnerstil tegnet af arkitekt Andreas Fussing, der som ung var ansat på Martin Nyrups tegnestue og derfor også har været med til at bygge Københavns Rådhus. Fussing fik indmuret sin "signatur", en muslingeskal i den ene gavl.

Hvidovre Kommune nyder i øvrigt også godt af vandet fra Thorsbro. På www.thorsbrovand.dk kan se hvilke aktiviteter museet tilbyder.

Fra Thorsbro Vandværk - Foto: Birgit Møller-Kristensen

Rundtur i Avedøre Stationsby

Af Knud Nygaard

Onsdag d. 12. juni viste Solveig Isbrand igen i år rundt i Avedøre Stationsby, afd. Syd.

Rundturen startede foran Store Hus, hvor butikstorvet summede af mange etniske forskelligheder. Derefter gik turen op til toppen af Store Hus med strålende overblik over omegnen.

I starten passerede vi Fælleshuset, der bliver brugt til depot og fælles arrangementer samt et toilet i gavlens.

På turens blev vi introduceret for mange statuer og festlige stenarbejder – Solveig havde en historie til hver og en – og hvilken betydning de havde for området. Det kan ses på, at de alle får lov til at stå i fred. En sjov statue der forestillede 2 mennesker – den ene kiggede ud

over Stationsbyen, den anden kiggede mod vest.

Bebyggelsen i Stationsbyen består af rækkehuse, lejligheder samt Store Hus. Der er fællesarealer samt små velplejede områder for alle aldersstrin – unge som ældre. Legepladser for børn, motion/fitness for unge og de lidt ældre samt boldbaner.

Beboerne har fra starten været borgere fra alle samfundslag, nogle til tider lidt for festlige. Nu stiller kommunen krav til nye lejere.

Vi sluttede rundturen i fællesrummet i den gamle Enghøjskole, hvor Solveig – over en forfriskning - besvarede de spørgsmål vi havde.

Se evt. i blad 3 nr. 1 2017 side 38-39 hvor der er en artikel med to af beboerne i Stationsbyen

Rundvisning på Risbjerg Kirkegård

Af Karen Johansen

Risbjerg Kirkegård er en oase midt i Hvidovre, lidt gemt væk mellem Hvidovrevej og Avedøre Havnevej. For 3. år i træk har Lokalthistorisk Selskab besøgt kirkegården, med rundvisning af Børge Grøn-Iversen formand for kirkegårdsbestyrelsen, samt kirkegårdsleder Tommy Nilsson og kirkegårdsværge Ulla Thorup.

Turen startede i kapellet, med det store vinduesparti ud til haven, som skaber en smuk helhed. Herefter

først gennem de 4 gamle gravrum, omkranset af platanerne, og derefter til den nye afdeling. Kirkegården er en levende have, med mange smukke træer og buske, og bestyrelsen har altid visioner i gang for at følge tidens trend for begravelser, og bedste udnyttelse af kirkegårdens område, så når vi kommer igen næste år, som aftalt, vil der igen være nyt at se.

Men året rundt er kirkegården et besøg værd.

Ældre Sagen

HVIDOVRE

Ældre Sagen i Hvidovre nærmer sig 7.000 medlemmer - skal du være med og få del i de mange tilbud vi har.

Ældre Sagens kontor finder du i Hvidovre C - tlf.: 3647 8515.

Arrangementsoversigt

2. halvår 2019

Vedrørende tilmelding til arrangementer

Tilmeldinger nødvendig til de fleste arrangementer

- Tilmelding til Forstadmuseet på telefon 36 49 00 30 eller ved mail til forstadmuseet@forstadmuseet.dk
- Deltagelse er gratis for medlemmer med mindre andet er anført.
- Der serveres kaffe/the og kage til foredragene. Pris 20,00 kr.
- Ikke-medlemmer. Pris 25,00 kr

Onsdag den 28. august 2019 kl. 14.30 – 16.00, Roskildevej 213.

Det livsvigtige og dyrebare vand HOFOR (Hovedstadsområdets Forsyningsselskab) har et ENERGI & VAND Science Center med undervisningstilbud for folkeskoler mv. i Hovedstadsområdet.

Som led i møder om vores vand er der arrangeret besøg i Centret, Roskildevej 213, hvor der vil blive fortalt om vandets veje i fortid, nutid og fremtid og om vigtigheden af at passe på drikkevandet. Der er mulighed for afsætning af passagerer i en bussluse ud for centret, mens parkering skal ske på Valby Langgade eller Kongeslusen. Max. 25 deltagere. Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Tirsdag den 17. september 2019 kl. 13.30 i Ll. Friheden

Butikker i Hvidovre Syd.

Arbejdet med at kortlægge butikkerne i Hvidovre Syd går nu i gang. Se omtale andetsteds i bladet.

Deltagelse er gratis for ikke-medlemmer.

Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Søndag den 29. september 2019 kl. 13.00 til ca. 14.30

Søren Østergaard fortæller og viser rundt på Vestvolden i Hvidovre.

Mødested: Den røde barak, der ligger 250 meter nord for Avedøre Tværvejs udmunding i Voldgaden. Rundvisning og fortælling både omkring, og ikke mindst indenfor, i disse imponerende bygninger der ligger på Vestvolden i Hvidovre. Inden for

800 meter er der eksempler på stort set alle de bygningstyper, der findes på hele volden. Vi skal se militærbroen, geværkaponieren, den store kaponiere og Poppel Batteri. Vi skal høre om datidens våben. Dele af anlægget, der normalt er aflåst, vil denne dag – den årlige Befæstningsdag – være åben i forbindelse med rundvisningen.

Max. deltagerantal 30.

Tilmelding, jfr. øverst på ”Arrangementsoversigten”.

**Torsdag den 3. oktober 2019 kl.
14.00 – 16.00 i Rytterskolen**

Hyggeeftermiddag.

Hyggeeftermiddag i Rytterskolen.

Kom og del dine minder om livet i Hvidovre med de andre gæster over en kop kaffe og et par småkager.

Tilmelding ikke nødvendig.

**Torsdag d. 24.10.2019, kl. 14:00 –
16:00, Avedøre Kirke, Trædrejer-
porten 6**

Avedøre sogn og kirkes historie
Hvidovres kirker mv. er vigtige steder, når lokalhistorien skal fortælles. I de kommende sæsoner vil selskabet arrangere besøg i de forskellige kirker og hos de forskellige trossam-

fund i Hvidovre.

Det første besøg er i Avedøre Kirke, hvor sognepræst Birgitte Jeppesen vil fortælle om sognets og kirkens historie samt om det menighedsliv, der har været i tilknytning til kirken. Tilmelding, jfr. øverst på ”Arrangementsoversigten”.

**Onsdag den 30. oktober 2019 kl.
19.00 – 21.00 på Risbjerggård,
Hvidovrevej 241.**

Velfærdsdrømme - Velfærdsbyg-
ninger.

I Hvidovre og Brøndby kommune har arkitekterne Sverre Eske Kristensen og Kay Fisker tegnet en række bygninger, som viser hvorledes velfærdsdrømme er blevet omsat til kvalitetsbyggerier for de to kommuner og kommunernes borgere.

Kay Fisker har bl.a. tegnet Beringparken og Brøndbyparken. Sverre Eske Kristensen er kendt for bl.a. Bredalsparken, HvidovreBo og Brøndby rådhus.

Forskningschef Poul Sverrild, Forstadmuseet vil fortælle om de to arkitekters betydning for byudviklingen i Hvidovre og Brøndby kommune.

Mødet arrangeres i et samarbejde mellem Hvidovre Lokalhistoriske Selskab og Lokalhistorisk Forening

for Brøndby.

Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Onsdag den 6. november kl. 19.00 – ca. 21.00 på Risbjerggård, Hvidovrevej 241

50 år som journalistisk vagthund i Hvidovre!

Chefredaktør Niels Erik Madsen, Hvidovre Avis vil fortælle om minder fra mere end 80 år i Hvidovre, - deraf de næsten 60 som journalist, og 50 år som redaktør på Hvidovre Avis.

Barndoms minder fra huset på Risbjerggårds Alle og fra Risbjerggård og omegn. I 1962 kaldt hjem til Hvidovre Avis, efter ultimatum fra moderen. Tæt på Hvidovre Fodbold i mange år. "Mads" vil have meget at fortælle, så det bliver helt sikkert en interessant og underholdende aften.

Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Torsdag den 7. november 2019 kl. 14.00 - 16.00 i Rytterskolen

Skolefilm – Om Kettevejsskolen 1924.

Stig Sørensen vil vise en film "

Skolebarn 1924 " fra 1985. I filmen fortæller elever, der i 1924 kom i første klasse på Kettevejsskolen om skoletiden. Stig Sørensen far, Søren Peter Sørensen er en af de medvirkende i filmen. Selskabets første formand, Jens Kristensen fortæller om Hvidovres tre første skoler. Derudover vil der være mulighed for at dele dine minder om livet i Hvidovre med de andre gæster over en kop kaffe og et par småkager. Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Søndag den 8. december 2019 kl. 10.00 – 15.00, Avedørelejren

Mød Hvidovre Lokalhistoriske Selskab på Forstadsmuseets julemarked i Avedørelejren.

Torsdag den 12. december 2019 kl. 13.30 – 15.30 i Rytterskolen

Julehygge

Årets mødeprogram slutes af med julehygge i Rytterskolen.

Tilmelding, jfr. øverst på "Arrangementsoversigten".

Bestyrelse og udvalg for Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Formand:

Anders Aalund
Nørremarksvej 6
tlf.: 2420 2655
e-mail: hlsformand@gmail.com

Næstformand:

Knud Kofoed Sørensen
Dansvej 12
tlf.: 4183 3108
e-mail: knudks@privat.dk

Kasserer:

Frank H. Gudmann
Tavlekærsvej 75
tlf.: 2536 5481
e-mail: hlskasserer@gmail.com

Bestyrelsesmedlem:

Karen Johansen
Vestkærs Alle 8
tlf.: 2992 0417
E-mail: katojo@live.dk

Bestyrelsesmedlem:

Gitte Jakobsen
Aktæons Allé 28
tlf.: 2343 3188
e-mail: gittejak51@gmail.com

1.suppl. & sekretær:

Finn Ivo Heller
Menelaos Boulevard 15
tlf.: 2023 0868
e-mail: hls.sekr@gmail.com

2.suppleant:

Poul Sørensen
Strandvangsvej 11c
tlf.: 2175 7482
e-mail: annelpoul@gmail.com

3.suppleant:

Stig Sørensen
Sognegårds Allé 46 1.th
tlf.: 2614 9126
e-mail: stig@cromamedia@dk

KB medlem:

Maria Durhuus
tlf.: 2277 8027
e-mail: mdq@hvidovre.dk

Suppleant for Maria Durhuus

Anders Liltorp
tlf.: 5077 5070
e-mail: aql@hvidovre.dk

KB medlem:

Mikkel Dencker
tlf.: 4076 6133
E-mail: mds@hvidovre.dk

Suppleant for Mikkel Dencker

Niels Ulsing
tlf.: 4063 1311
e-mail: niu@hvidovre.dk

Revisor:

Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
tlf.: 3649 0963

Revisorsuppleant:

Inge Larsen
Claus Petersens Allé 18 G, 1. sal
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg:

Anders Aalund
Karen Johansen,
Frank H. Gudmann

Arrangementsudvalg:

Karen Johansen (tovholder),
Jens Frederik Jørgensen,
Knud Nygaard Jensen,
Birgit Møller-Kristensen,
Annelise Wildenradt.
Poul Sørensen

Interviewgruppen:

Knud Sørensen (tovholder)
Anders Aalund,
Jens Frederik Jørgensen,
Gitte Jakobsen,
Ejvind Jensen,
Inger Hansen.
Birgit U. Thomsen.

Kulturistudvalg:

Karen Johansen

Kommunikationsudvalg:

Gitte Jakobsen (tovholder),
Anders Aalund,
Jørgen Snedled,
Stig Sørensen
Poul Sverrild
Lisbeth Hollensen.

Web- og bladredaktør:

Jørgen Snedled
Borrisvej 1
Tlf.: 6178 7548
e-mail: hlsredaktionen@gmail.com

Bankkonto:

Jyske Bank 5025 1028523

MobilePay: 94672

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen Hvidovre Kirkeplads 1,
2650 Hvidovre

Formandens email:

hlsformand@gmail.com

Telefonnumre:

Se bestyrelseslisten på forrige

www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk

Adresselabel

Fredagsmatiné – hvad er det?

Matiné i Fægtesalen er et nyt tilbud fra Forstadsmuseet og Cirkusmuseet. Det er sjove og skæve historier, samvær og underholdning. D. 13. september kl. 13 løber den første matiné af stablen under Vestegnens Kulturge. Det sker som antydte i Fægtesalen og her kan du stifte bekendtskab med historiens om den største danske tryllekunstner, der har levet, nemlig Truxa. Truxa vil i år være fyldt 100 år og matinéen vil byde på historier om magi og Truxas liv og ikke mindst genopførslen af nogle af Truxas mest kendte numre. Du vil få et unikt indblik bag

facaden på denne kontroversielle tryllekunstner, der levede et langt liv i rampelyset. Cirkusmuseets Mikkel Knudsen og tryllekunstneren Michael Frederiksen vil stå for indholdet, der både vil give gode grin og forundring.

Entréeprisen vil være 50 kr., og der vil kunne købes kaffe og kage. Billetter kan reserveres på info@cirkusmuseet.dk

Tid: 13/9 kl. 13

**Sted: Fægtesalen,
Alarmpladsen 6**

Truxa og svævende Gulli - Foto: Forstadsmuseet